

Saranče tlustá (*Stethophyma grossum*) ze Sklárů, břeh rybníka Dolní letiště. Foto: Libor Dvořák.

Výskyt vzácné saranče tlusté (*Stethophyma grossum*) v okolí Mariánských Lázní

Libor Dvořák, Městské muzeum Mariánské Lázně

Saranče tlustá (*Stethophyma grossum*) je významným bioindikačním druhem zachovalých mokřadních luk nížin a pahorkatin. Této saranči vyhovují stanoviště s různorodými podmínkami, což jsou dobře drenované mozaiky travnatých ploch. Pro zdárný vývoj larev je nezbytná dostatečná vlhkost, a proto se larvy vyskytují na místech, která jsou zaplavována každou zimu, dospělci naopak upřednostňují vzrostlejší vegetaci. V České republice patří mezi vzácné druhy s lokálním výskytem, mezi lety 1980–2000 byla zaznamenána pouze v severních Čechách, na Písecku, Třeboňsku a v Poodří. Více informací lze nalézt v pracích Holuša & Kočárek (2001, 2002), Kočárek (2000) a Kočárek & Holuša (2000).

Saranči *S. grossum* jsem nečekaně objevil v roce 2009 nedaleko Plané a proto jsem se pokusil objevit nové lokality v roce 2010.

Soustředil jsem se zejména na území mezi Mariánskými Lázněmi a Planou, kde mohl výskyt plynule navazovat na předchozí nález. V roce 2010 jsem našel *S. grossum* na dalších pěti lokalitách. Všechny šest lokalit se nachází v rozpětí nadmořských výšek 470–545 m ve fytogeografickém okrese Tachovská brázda. Na lokalitách ve vyšších nadmořských výškách jsem *S. grossum* nezaznamenal. Všechny šest lokalit má několik dalších společných rysů.

➡ pokračování textu na straně 16

obec	čtverec	lokalita	souřadnice	m n. m.	datum	počet samců	počet samic
Drmoul	6042	Sárský rybník	49°56'25.1"N 12°40'34.6"E	545	16. 8. 2010	6	7
Skláře	6042	rybník Horní letiště	49°55'28.9"N 12°42'49.2"E	535	25. 8. 2010	3	1
Skláře	6042	rybník Dolní letiště	49°55'8.6"N 12°43'22.2"E	530	25. 8. 2010	-	2
Dolní Kramolín	6042	rybník Regent, s. cíp	49°54'55.1"N 12°43'49.3"E	525	25. 8. 2010	-	1
Trstěnice	6042	Knížecí rybník	49°54'43.2"N 12°42'21.5"E	530	25. 8. 2010	1	-
Planá	6142	Dřevěný rybník	49°51'15.7"N 12°44'38.5"E	470	25. 8. 2009	-	1

▲ Přehled lokalit saranče tlusté (*Stethophyma grossum*) na Mariánskolázeňsku.

▼ Skláře, břeh rybníka Horní letiště. Na stromech zpívají kobylky cvrčivé (*Tettigonia cantans*), na vyšší vegetaci sedí kobylky *Conocephalus dorsalis*, v podrostu žijí saranče *Euthystira brachyptera*, *Chrysochraon dispar* a také zde byla zjištěna saranče tlustá (*Stethophyma grossum*). Foto: Kateřina Dvořáková.

Zjištěné lokality saranče tlusté (*Stethophyma grossum*) na Mariánskolázeňsku.

Přestože jsem na nich procházel co největší část vlhkých luk, *S. grossum* se vyskytovala vždy jen v nejvlhčích partiích, často se stojící vodou mezi trsy vegetace. Téměř absolutní většina odchycených jedinců se vyskytovala na travní, ostřicové nebo sítinové vegetaci, ostatní rostlinstvo se buď nevyskytovalo nebo tvořilo jen méně významnou součást vegetačního krytu. Velmi zajímavé bylo druhové složení na lokalitách se *S. grossum*. Na všech šesti lokalitách jsem zaznamenal saranči *Euthystira brachyptera*, dalšími doprovodnými druhy, nalezenými na pěti lokalitách, byly kobylka *Conocephalis dorsalis*, kobylka cvrčivá (*Tettigonia cantans*) a saranče *Chrysochaera dispar*. Neméně zajímavým faktem je prakticky naprostá absence sarančí rodu *Chorthippus*, která jsou na mokřadních lukách poměrně častá až velmi hojná. Například na žádné lokalitě *S. grossum* jsem nenalezl saranči *Ch. parallelus*, která je

jinak na vlhkých loukách jedním z nejčastějších druhů. Jediným druhem rodu *Chorthippus* na lokalitách *S. grossum* v čase průzkumu byl chladnomilný a vlhkomilný druh saranče luční (*Ch. montanus*), nalezený na dvou lokalitách.

Zjištění výskytu bioindikačního druhu saranče *Stethophyma grossum* na šesti lokalitách mezi Mariánskými Lázněmi a Planou považuji za velmi významný příspěvek k poznání fauny rovnokřídlého hmyzu nejen této oblasti, ale celé České republiky. Některé oblasti naší vlasti jsou co se týče této skupiny prakticky neprozkoumané, což platí i pro celé území bývalého západočeského kraje. Vzhledem k tomu, že je dostupná vynikající monografie o rovnokřídlém hmyzu Bavorska (Schlumprecht & Waeber 2003), mohou právě i výsledky podobných projektů sloužit k porovnání fauny našeho území s jinými zpracovanými částmi ČR a také právě Bavorska.

Literatura:

- Holuša J. & Kočárek P. (2001): Rozšíření saranče *Stethophyma grossum* v České republice. – Vlastivěd. Sborn. Vysočiny, Odd. Ved. Přírod., 15: 327–329.
- Holuša J. & Kočárek P. (2002): Významný bioindikační druh mokřadních luk: saranče *Stethophyma grossum*. – Ochrana přírody, 57: 240–241.
- Kočárek P. (2000): Rovnokřídlý hmyz (Orthoptera) mokřadních biotopů České republiky: typizační druhy, pp. 233–236. – In: Kovařík P. & Machar I. (eds.): Mokřady 2000. Sborník z konference při příležitosti 10. výročí vzniku CHKO Litovelské Pomoraví, Správa CHKO ČR a Český Ramsarský výbor, Olomouc, 276 pp.
- Kočárek P. & Holuša J. (2000): Saranče *Stethophyma grossum*: významný bioindikační druh mokřadních luk, pp. 29–30. – In: Bryja J. & Zúkal J. (eds.): Zoologické dny Brno. Abstrakta referátů z konference 9. a 10. listopadu 2000, 107 pp.
- Schlumprecht H. & Waeber G. (2003): Die Heuschrecken in Bayern. – Ulmer Verlag, Stuttgart, 515 pp.